

Pommerska expeditionen och kolonialdepartementet 1810-1878
SE/RA/11202
Riksarkivet

INLEDNING

Sedan fred slutits i januari 1810 mellan Sverige och Frankrike upphörde den franska ockupationen av Pommern. Provinsen kom åter under svensk administration och därför upprättades enligt beslut av Kungl. Maj:t 6 april 1810 en särskild statsexpedition inom kansliet för att handlägga ärenden därifrån. Sådana hade före omorganisationen av kansliet föregående år handlagts av utrikesexpeditionen, varför några av dennas fortfarande sysslolösa tjänstemän fick placering vid den nya expeditionen.

Ärenden rörande kolonien S:t Barthélemy i Västindien hade tidigare, om de inte direkt kommit in under utrikespolitiken, ansetts ligga mest inom det ekonomiska området. Därför hade de först handlagts av den äldre handels- och finansexpeditionen, efter dess upplösning 1793 av inrikescivilexpeditionen och sedan juni 1809 av den nya handels- och finansexpeditionen. Den 20 maj 1812 beslöt emellertid Kungl. Maj:t att dessa ärenden skulle övertagas av ett särskilt kolonialdepartement, bestående av den pommerska expeditionens tjänstemän som då var ganska sysslolösa eftersom Pommern var ockuperat igen. När provinsen återtagits under fälttåget 1813-14 fick tjänstemännen i "ColonialÄrendernes Departement", som det kallades i statskalendern 1813, liksom förut handlägga dess ärenden, och likaså de som rör Guadeloupe under den korta tid denna koloni tillhörde Sverige. I 1814-15 års statskalendrar kallades avdelningen "Pommerske och Colonial-Ärendernes Departement", i 1816 års "Colonial och f d Pommerske Ärendernes Departement", sedan Pommern avhänts 1815.

1809 års regeringsform hade inte tydligt reglerat Pommerns och koloniernas statsrättsliga ställning till Sverige, och denna förblev även senare något oklar. Inte heller omnämndes expeditionen-departementet i kansliordningen. Det synes inte ha fått någon skriftlig instruktion för sitt arbete eller ansetts jämlikt med de andra statsexpeditionerna. Det förestods inte av någon statssekreterare, utan direkt av hovkanslern med en expeditionssekreterare till biträde. Ärendena behandlades i de särskilt förordnade pommerska, kolonial- och Guadeloupeberedningarna samt föredrogs de första åren i statsrådet, senare mestadels i någon slags ministeriell konselj inför enbart konungen och/eller kronprinsen, ibland med utrikesstatsministern närvarande.

Hovkanslern af Wetterstedt fortsatte att sköta dessa ärenden även sedan han själv 1824 utnämnts till utrikesstatsminister. Över huvud taget tycks kolonialförvaltningen, inte minst den ekonomiska, ansetts som hans eget område nästan så länge som han levde. Efter hans död 1837 övertogs chefsskapet av hans efterträdare som hovkansler och utrikesstatsminister.

Vid riksdagen 1812 hade ständerna på Kungl. Maj:ts proposition beslutat att kolonialförvaltningens ekonomi skulle hållas isär från den övriga statsförvaltningens. Denna ordning varade till 1844 då kolonialdepartementet, vilket behållit samma namn sedan 1816 men givetvis inte heller ansågs jämlikt med de nya statsdepartementen, gick upp som en avdelning i finansdepartementet. Hädanefter föredrogs kolonialärendena i statsrådet av chefen för detta departement, och återfinnes också i dess statsrådsprotokoll. Avdelningen tynade så småningom bort allteftersom dess tjänstemän avgick, men man fortsatte inom finansdepartementet att föra särskilda diariet och konceptserier ända tills S:t Barthélemy avhändes 1878. (Ärendena är dock ibland registrerade i finansdepartementets huvuddiariet eller både där och i avdelningens.) Inkomna handlingar och räkenskaper lades för det mesta i S:t Barthélemy- och Guadeloupe-samlingarna (även om den sistnämnda mest innehåller handlingar från andra håll), men åtskilliga kan återfinnas i andra bestånd i Riksarkivet.

1957 gjorde dåvarande arkivarbetsledaren, fil. mag. S. Norrlander en utredning om kolonialdepartementets organisation, verksamhet och arkiv vilket då var placerat på olika håll i Riksarkivets lokaler men sedan sammanförts. Utredningen, vilken även hänvisar till sådana andra bestånd som kan innehålla kolonialhandlingar, främst arkiven efter Kabinettet för utrikes brevväxlingen med Wetterstedtska depositionen och Kommitterade för allmänna medels förvaltning, har bifogats denna förteckning som bilaga. Inkomna handlingar rörande Pommern ligger för det mesta i Pommeranica-samlingen, i andra ämnessamlingar eller i serierna av skrivelser till Kungl. Maj:t.

BILAGA

Kolonialdepartementets arkiv. Översikts- och rubrikförteckning av S. Norrlander 1957.

P.M. ang. ett kolonialdepartements arkiv.

Det har länge känts som en brist, att det s.k. kolonialdepartementets arkiv icke på gängse sätt varit samlat i en enhet. I stället har, bl.a. under inverkan av äldre arkivordningsprinciper, främst ämnesprincipen, arkivet splittrats och hamnat i olika arkivserier, vilkas beröring med varandra ofta visat sig vara ganska obetydlig.

Föreliggande undersökning avser att i stort visa, var man numera kan återfinna akter och handlingar, vilka egentligen borde ligga tillsammans såsom ett kolonialdepartementets arkiv, samt att utgöra en vägledning vid ett ev. framtida sammanförande. I undersökningen har icke inbegripits uppgiften att särskilt redovisa handlingar, hörande till de olika fonder, som uppstodo under Karl XIV Johans kronprinstid, i annan mån än de direkt sammanhånga med kolonialdepartementet.

Däremot innefattas att ge en kort presentation av departementets tillkomst, organisation och uppgifter.

Kolonialdepartementet upprättades 1816¹ med huvudsaklig uppgift att sköta förvaltningen av den svenska kolonien i Västindien, ön S:t Barthélemy. Guadeloupes förvaltning hade bortfallit, i det ön låg under svenskt styre endast under åren 1813-1814.

Departementets formella uppkomst skede vid föregångarens upphörande genom namnändring. Närmaste föregångare var nämligen pommerska expeditionen, som uppstått 1810² och dit kolonialförvaltningen överförts redan 1812, närmast från handels- och finansexpeditionen. Under denna tid

---

¹ Kungl. Maj:ts kanslis hist., I, s. 338 f.

² Se not 1

räknades också pommerska expeditionen som ett kolonialdepartement³. I själva verket torde departementets formella födelseår således få sättas till 1812; 1813 förekommer det första gången i statskalendern.

Vid utrikesexpeditionens indragande 1809 hade dess uppgifter i sin tur överförts dels till handels- och finansexpeditionen⁴, dels till hovkanslern⁵.

Hovkanslern hade varit föredragande i utrikesexpeditionen och förblev så även i den pommerska⁶. Då denna sedan namnändrades till "Colonial- och f.d. pommerska ärendenas departement" eller kortare "kolonialdepartementet", kvarstod dåvarande hovkanslern Gustaf af Wetterstedts omedelbara överinseende. Detta förhållande bestod även sedan Wetterstedt blivit utrikesstatsminister, 1824⁷, och fram till hans död 1837.

Departementet förblev en självständig expedition över departementalreformen och fram till 1845, då det uppgick i finansdepartementet, där det sedan förde en tynande tillvaro som en avdelning under beteckningen "För Colonial Ärenderne", oftast med endast ett eller annat tiotal ärenden om året. Denna avdelning försvann ur statskalendern 1872: den siste i kalendern uppförde befattningshavaren var en revisor, krigskommissarien Axel Obitz, som kommit med till finansdepartementet 1845 och som dog 1871⁸.

³ Se t.ex. prot. i handels- o. finansärenden 20/5 1812, koncept i kolonialärenden (Wetterstedt t. K.M. 28/7 1812) och åtsk. följ. prot. inom pomm. o. hand.- o. fin.exp. till 1816. Se även statskal. fr. 1813.

⁴ Kongl. Maj:ts nådiga Ordning för Des och Rikets Cantzli; Gifwen Stockholms Slott den 23 October 1809: § 14. I Kungl. Maj:ts förnyade reglemente 25/11 1811 (det förra av 15/10 1805) ang. styrelsen av ön S:t Barthélemy stadfästes ytterligare samhörigheten med handels- och finansexpeditionen.

⁵ Kungl. Maj:ts kansli, I, s. 336.

⁶ Se not 1

⁷ Gihl, T., Kabinettskassan, HT 1936, s. 353, 360 not 2.

⁸ Swalin, W., Bidrag t. K.M:ts Kanslis Personalhistoria efter 1809, s. 18.

Därefter ha de koloniala ärendena ingen egen rubrik i statskalendern; rörelsen avvecklades helt med S:t Barthélemy's försäljning till Frankrike 1878⁹.

Det är tydligt, att kolonialdepartementet ej räknades till de egentliga statsexpeditionerna inom kansliet. Dessa voro fyra till antalet och utgjorde enligt 1809 års kansliordning¹⁰ statsexpeditionen för krigsärenden¹¹, kammarexpeditionen¹², handels- och finansexpeditionen¹³, dit alltså "Mål som röra Ön S:t Barthélemy" först hörde, samt ecklesiastikexpeditionen¹⁴, allt sorterande under kanslistyrelsen, som ägde bestånd till 1833, medan expeditionerna fortlevde fram till 1840 års departementalreform.

Härtill kom senare således detta "Colonial- och f.d. pommerska ärendenas departement", som ju i grund och botten tillkommit redan 1812 genom riksdagens beslut att skilja de "ultramarinska besittningarnas" administration och drätsel från den svenska statsförvaltningen i övrigt; detta skulle även gälla besittningar, som senare kunde komma under svenskt välde¹⁵. Löner och utgifter i övrigt, sades det vidare, skulle bestå ur Barthélemy-kassan och redovisning ske årligen till konungen direkt. Då denna kassa efterhand sinade, kom dess utgifter, särskilt efter 1823, att övertagas av

---

⁹ SFS 7/1878

¹⁰ Se not 1.

¹¹ Kansliordningen § 12.

¹² Kansliordningen § 13.

¹³ Kansliordningen § 14.

¹⁴ Kansliordningen § 15.

¹⁵ Prot. t. fin.exp. 4/3 -12, K.M:ts prop. 18/4 -12 v. riksdagen i Örebro, ständernas skr. 15/5 -12; se även not 2. Ang. innebörden i 1812 års beslut, se diskussionen Hjärne-Kjellén i HT 1898, redogörelse av Ehd, s. 177 ff.

Guadeloupe-fonden och ffr allt av kabinettskassan¹⁶, vilken senare den under kriget kunnat förstärka.

Denna tingens ordning varade t.o.m. 1844, varefter kolonialdepartementet genom beslutet om uppgående i finansdepartementet tillika ånyo inrycktes inom statsförvaltningens ram¹⁷; S:t Barthélemys styrelse skulle finansieras av statsmedel, närmast från riksgäldskontoret, och departementets tjänstemän uppfördes på indragingsstat.

Departementet fick vid sin tillkomst en personbesättning, varom man redan då visste, att den var för stor i förhållande till de arbetsuppgifter, som väntade¹⁸; även i fortsättningen blev departementets arbetsbörda blygsam. Emellertid ansågos de tjänstemän, som nu, då pommerska expeditionens berättigande försvunnit, därigenom skulle bli utan sysselsättning, böra ges en möjlighet till dräglig utkomst. Det var ju f.ö. andra gången detta hände flera av dem, då de tidigare tjänstgjort i dåvarande utrikesexpeditionen.

I en promemoria av Wetterstedt¹⁹ föreslogs följaktligen en stab på 9 personer, nämligen 4 förste expeditionssekreterare, 2 protokollssekreterare, 1 registrator (som var förste expeditionssekreterare), 1 kanslist och 1 kopist, vartill kom vaktbetjäning.

Skaran utvidgades något under 10-talet. Senare företogs endast några få nyanställningar, tjänstemännens antal sjönk successivt, och totala antalet personer, som tjänstgjort vid departementet fram till 1845, kom att bli 15²⁰. Härtill kommer cheferna, 2 st. 1844 tjänstgjorde 4 personer. Under

¹⁶ Höjer, Carl XIV Johan, II, s. 412. Gihl, Kab.kassan, HT 1936, s. 347, s. 366 ff. o. not 2.

¹⁷ K.M:ts prop. nr 60, 1/10 1844. Riksd. skr. nr 213, 19/5 1845.

¹⁸ Konc. i kol.ärenden, Wetterstedt t. K.Maj:t 28/7 1812; se även prot. i kol. ärenden 22/4 1816.

¹⁹ Se not 3.

²⁰ Swalin, sid. 15 ff.

departementstiden sköttes sysslorna av i allmänhet 2 tjänstemän.

Chefskapet innehade, som tidigare nämnts, Wetterstedt; efter hans död innehades chefsposten slutligen av Albrekt Elof Ihre, då t.f. hovkansler, sedermera bl.a. utrikesstatsminister och friherre²¹.

Det vill synas, som om någon egentlig instruktion inte stode att finna utöver de i den Wetterstedtska promemorian och i det kungliga uppdraget²² löst skisserade uppgifterna att övervaka styrelsen och skötseln av de ultramarinska besittningarna (dit också Guadeloupe hörde under tiden 1813-14, som tidigare nämnts²³).

Ej heller i riksdagstrycket eller bland konseljakterna har någon sådan instruktion återfunnits.

Som föredragande fungerade departementets chefer, d.v.s. Wetterstedt resp. Ihre. Efter uppgången i finansdepartementet skedde föredragningen genom chefen för detta departement.

Vid rekonstruktionen har jag, som tidigare utsagts, ej fattat som min uppgift att i detalj efterforska, var numera enstaka akter, från början hörande till departementets arkiv, kunna befinna sig. Jag har däremot efterforskat, huruvida inte i vissa serier, som kunde misstänkas härvidlag, skulle kunna återfinnas större eller mindre bestånd av departementets arkivalier, framför allt av inkommande skrivelser av olika slag men även av t.ex. räkenskaper.

Man får hålla i minnet, att utom det att arkivet uppdelats bl.a. med hänsyn till ämnesordningsprincipen, så torde departementets tämligen lösliga status som en självförsörjande statsexpedition, tidvis identifierad med sin

---

²¹ De sista åren av Wetterstedts levnad och en tid efter hans död tycks chefssysslan ej reellt ha utövats.

²² Prot. i handels- o. fin.ärenden 20/5 1812.

²³

Även här torde uppgiften i K.M:ts kanslis hist. I, s. 339 behöva korrigeras.

chef, hovkanslern Wetterstedt, i och för sig ha bidragit till uppdelningen. Så behöll Wetterstedt t.ex. hos sig åtskilliga akter, som sedan kommit att stanna i den s.k. Wetterstedtska depositionen, helt enkelt därför att de voro formellt ställda till honom, men i realiteten gällde kolonialärenden²⁴. Oftast äro de ej diarieförda.

Min granskning i fortsättningen kommer att dels gå ut på en undersökning av vad som finns i vissa samlingar, dels omvänt att redogöra för var olika typer av arkivalier kunna återfinnas. I sista fallet har jag tagit SFS 56/1903 som rättesnöre.

A-serien, protokoll och föredragningslistor, bereder inga speciella svårigheter. De stå f.n. placerade i rum 4, nya huset.

Protokoll finnas för tiden 1812-1844. Efter denna tid äro protokollen bundna i finansdepartementets volymer, där kolonialärendena stå i slutet av resp. föredragningsdags protokoll eller också ha ett eget protokoll omedelbart efter vederbörande datum.

Föredragningslistor finnas för tiden 1801-15 (inkl. utrikesdep.) också i rum 4. Därjämte finnas en del strödda listor, som dock ej ha större intresse i detta sammanhang. Dessutom finnas i Barthélemy-samlingen, bunt XXIII, en del listor, mest på franska.

Därefter uppvisar listorna en lucka till 1866, varefter de åter förekomma, vid varje datum i finansdepartementets handlingar. Fr.o.m. 1867 finnas de också inbundna i RA expedition.

B-serien, koncepten, erbjuder heller inga svårigheter. De finnas för 1812-78 i rum 14. Något registratur i kolonialärenden finns ej. Däremot finnes registratur i rent pommerska ärenden för 1810, varjämte i rum 53,

24

Se PM av Nils F. Holm, Förteckningen över Kab. för utrikes brevväxl. arkiv, RA exp., sid 317 (Bihanget).

bland utrikesexpeditionens koncept, finnes en volym (292) rent pommerska koncept. Observera även, att 1845 återfinnes i två volymer!

I vol. 1861-70 återfinnes ett anteckningsblad med påskrift, att nr 264 och 265, för 1865, fela; i övrigt vore årgångarna av koncept kompletta 1818-36 samt 1845-77; det är ovisst, om perioden 1836-45 inbegripes.

C-serien, diarierna, är ej helt fullständig. Departementets diaries stå uppställda i rum 43. Luckor finnas för in- och utgående 1816-17. Ingående återfinnes i diarievolymerna för hela perioden (dessutom finnes ett särskilt "registraturband" för vissa ingående handlingar för 1813-14). Utgående däremot står i volymerna först med 1845. För hela perioden gäller dock, att utgående återfinnes (utom betr. 1816-1817) som volymförteckningar i konceptvolymerna. Diarierna och konceptförteckningarna äro ej helt överensstämmande; de komplettera dessutom varandra på en del punkter.

Fortsättes så granskningen till D-, E- och ytterligare serier, blir dock bilden mer komplicerad.

I D-serien, liggare o. dyl., har f.n. icke något material påträffats, varför den lämnas öppen. Möjligen kan dock hit räknas en del material i Barthélemy-samlingens bunt XXIV, fribrevsböcker och liknande. De ha dock tillsvidare förts under G, diverse handlingar.

E-serien däremot, inkomna handlingar av olika slag och då främst de diariesförda, synes vara tämligen väl fylld, dock ej samlad på ett ställe. Här blir emellertid en redovisning av bestånd i olika andra serier nödvändig. Någon identifikation av enstaka handlingar har här inte skett annat än stickprovsvis, för att klargöra samhörigheten mellan en större grupp handlingar och t.ex. diarierna. Det torde dock vara en framtida uppgift att så långt möjligt identifiera i varje fall de handlingar, som stå uppförda i diarierna och anteckna dessa på ett lämpligt sätt. Härigenom nås direkt upplysning om vad som saknas och en detaljrekonstruktion möjliggöres till stora delar.

Den samling, som innehåller de ojämförligt flesta av till kolonialdepartementet ingångna skrivelser, är givetvis S:t Barthélemy-samlingen. (Även Guadeloupe-samlingen innehåller akter, som vid närmare påseende nog kunna hänföras till departementets handlingar; samlingen består dock mest av material från annat håll.)

Undersökningen har gällt materialet fr.o.m. 1812. (Materialet dessförinnan är i stor utsträckning av likartad karaktär, rapporter m.m., som för senare år. Där finnas skrivelser ställda till Konungen, kanslipresidenten, hovkanslern o.s.v.)

Buntarna II-XXI upptaga mest handlingar av typen guvernörsrapporter, brev till departementet eller hovkanslern eller någon tjänsteman, vanligen Bergius, ämbetsmemorial. De synas ha god överensstämmelse med diarierna fr.o.m. år 1818²⁵ (bunt V), medan pommerska expeditionens diarier dessförinnan ej tycks uppta dessa handlingar. Längre fram åter, i bunt XXVIa, som innehåller handlingar och räkenskaper från Barthélemyfonden, finnas dock ett par skrivelser från 1813, ställda till hovkanslern Wetterstedt, som återfinnas i nyssnämnda diarium.

Bunt XXII innehåller tjänsteanteckningar, suppliker m.m. för tiden 1790-1873; även här stämma diarierna efter 1818 men ej före.

Från Barthélemy-samlingen har en och annan inkommande handling överflyttats till annan serie, medan enstaka nummer tillförts samlingen (se förteckningen). Så har några handlingar ur G. Kassmans samling överförts till Barthélemy-samlingen.

En stor del av Barthélemy-samlingen upptages av räkenskaper till Barthélemy-fonden och liknande. Vissa av dessa (inom perioden 1811-1819) ha överförts till "Kommitterades för allmänna medels arkiv", medan de flesta, liggande inom tiden 1812-1863, kvarligga. Så finns också insända

kassarapporter, räkenskaper o. likn., från ön för 1812-1878 (se följ. fört.).

Till nyssnämnda Kommittés arkiv har också lagts en del handlingar rörande Guadeloupe-fonden, ur Guadeloupe-samlingen.

Bland de ovannämnda inkommande skrivelserna återfinnas många, guvernörens rapporter m.m., som normalt vore att söka bland finansdepartementets eller, före 1845, i t.ex. de centrala ämbetsverkens skrivelser till Kungl. Maj:t. Det visar sig dock, att just dessa skrivelser väl finnas upptagna t.ex. på tillgängliga föredragningslistor (efter 1866), men att där vid inventering tillagts ett "saknas". Skrivelserna ligga således här, varvid det dock är svårt att avgöra, om de ingingo i leveranserna till riksarkivet av material från departementet men redan då voro avskilda eller om de ingingo och utsorteringen sedan skett vid Ernst Wallmarks förteckningsarbete 1893. Det sista är väl sannolikast. Räkenskaperna för ön levererades f.ö. från statskontoret. Dessa leveranser skedde på 80-talet och fram till avslutandet av Wallmarks förteckning²⁶. Även från t.ex. krigskommissarien Obitz' sterbhus har material kommit.

En närmare granskning av dessa till finansdepartementet inkommande handlingar uppvisar en del egendomligheter.

Guvernörsrapporterna bli från 50-talet och framåt i stort sett de enda skrivelser, som upptagas i kolonialdepartementets ingående diaries, medan andra ingående handlingar, som i förteckningen över S:t Barthélemy-samlingen gå under benämningen "Bref till Finansdep.tet" el. likn. från denna tid alltmer diarieföras i finansdepartementets egna diaries; detta gäller t.ex. skrivelser från statskontoret och andra myndigheter. Efter detta ha dessa handlingar dock betraktats som kolonialärenden, handlagts som sådana i konselj, varefter de nu återfinnas i S:t Barthélemy-samlingen. I diarierna ha

ofta anteckning skett, att akter och koncept förvarades bland f.d. kolonialdepartementets handlingar. Även handlingar av denna typ från tiden före 1840 förvaras nu på samma sätt och ligga således ej t.ex. i resp. ämbetsverks skrivelser till Kungl. Maj:t. (Före 1812 tycks dock så vara fallet.)

Vid forskning torde det vara tillrådligt att anlita finansdepartementets diariumer även för perioden före 1850; skrivelser finnas, som synas dubbelt diarieförda, således också i f.d. kolonialdepartementets diariumer.

Inkommande handlingar finnas också, i mindre omfattning, på en del andra ställen, på sina håll förmodligen ej diarieförda.

I rum 43, hylla 19:K, står en tydligt ämnesordnad bunt, vars innehåll visar god överensstämmelse med ingående diariumet. I buntens finnas 40 handlingar, ställda till kolonialdepartementet självt, till Wetterstedt, Bergius eller Ihre, som innehålla taxeringsuppgifter, uppgifter till statskalendern och liknande.

I den s.k. Wetterstedtska depositionen återfinnas handlingar, som kunna betraktas som ingående men som ställts till Wetterstedt och sannolikt ej diarieförts. Det rör sig bl.a. om korrespondens om Barthélemy-medlen. Räkenskaper till dessa finnas även här.

Ett liknande material finnes även på sina håll i Kabinettets för utrikes brevväxlingen arkiv²⁷.

Ytterligare ha genomgåts en del förteckningar över samlingar, som kunna tänkas innehålla något från kolonialdepartementets arkiv; dessa förteckningar redovisas i den följande förteckningen. Ytterligare samlingar med potentiellt material uppges ävenledes i slutet av förteckningen; de ha ej granskats.

27

Av tidsskäl har materialet i Wetterstedtska dep. o. i UD-arkivet ej hunnit närmare granskas. I UD-arkivet har dock genomsetts buntarna F V:12 och 13, 14; enstaka skrivelser av intresse finnas. F XI (Misc.) vol. 3, 4, 5, 6, 9, 11, 17 uppvisa material av intresse för denna utredning.

Beträffande räkenskaper och övriga handlingar hänvisas sammanfattande till förteckningen. Här skall endast påpekas, att granskningen varit relativt ytlig och delvis grundad på enbart förteckningsuppgifter, av tidsskäl.

Följande litteratur har under arbetets gång beaktats:

Excerpter rörande vissa statsexpeditioner och kansliet av 1. ark. Tor Berg (handskrivna).

Biografiska uppslagsverk.

“Ehd”: Svenska Pommern och 1809 års regeringsform. HT 1898 s. 177 ff.

Gihl, Torsten: Kabinettskassan. HT 1936, s. 341 ff.

Hildebrand, Ingegärd: S:t Barthélemy och Västindiska kompaniet fram till 1796. Växjö 1951.

Holm, Nils F.: Konungens enskilda byrå och dess arkiv. I Donum Boethianum. Sthlm 1950.

Högström, E.O.E.: S. Barthelemy under svenskt välde. Uppsala 1888.

Höjer, Torvald T:son: Carl XIV Johan. 2. Kronprinstiden. Sthlm 1943.

Kungl. Maj:ts kanslis historia I (, II). Uppsala 1935 (1934).

Nordisk Familjebok, 2. uppl.

Statistisk Tidskrift. Andra bandet. S. 256 ff. Sthlm 1865.

Statskalendern 1808-1879.

Svensk författningssamling.

Svenska akademiens handlingar ifrån år 1886. Tredje delen, 1888.

“Minne af statsministern m.m. grefve Gustaf af Wetterstedt”, författadt af H.L. Forssell.

Det vill synas, som om goda möjligheter finnes till en rekonstruktion av kolonialdepartementets handlingar ur i RA befintliga samlingar. En sådan

rekonstruktion skulle i stor utsträckning ske ur S:t Barthélemy-samlingen, som härigenom skulle så gott som helt tas i anspråk.²⁸

I ett handbrev till guvernören B.L. Ulrich påpekades bl.a., att öns arkiv skulle kvarbliva vid öns avträdande; dock skulle det förtecknas och behandlas såsom inventarium, få en inventarieförteckning.²⁹

Några handlingar, som klart kunna påvisas härröra ur S:t Barthélemys eget arkiv, ha ej heller påträffats: en del akter i Barthélemy-samlingens buntar XXIII och XXIV t.ex. härstamma således knappast från öns arkiv.

Stockholm den 25 maj 1957.

(Stellan Norrlander)

---

²⁸ Vid ett framtida ordnande torde de PM, som beledsaga förteckningar över olika här nämnda samlingar och andra, som kunna tänkas ifrågakomma som materiallämnare, böra beaktas.

²⁹ Handbrev till guv. B.L. Ulrich från Hans Forssell av den 9/11 1877. Bland kol.dep. koncept. Se även SFS 7/1878, art. 3 och 4.